

TOIMINTAKULTTUURIN ARVIOINTI

Keskiössä monialaisten oppimiskokonaisuuksien,
laaja-alaisen osaamisen ja
opetussuunnitelman toimivuuden arviointi

Kehittyvä alueellinen toimintakulttuuri oppimista ja osaamista edistämässä

20.8.2019

FT Katriina Sulonen

”Että tietää missä on menossa”

kirjaukset paikalliseen opetussuunnitelmaan

”Opetuksen ja koulutuksen järjestäjän tulee kirjoittaa opetussuunnitelman perusteissa edellytetyt paikalliset arviointiratkaisut harkitusti ja kattavasti paikallisiin opetussuunnitelmiin”

Paikallisen OPS:n laadintaan osallistuneet tahot:

Rehtori 88 %, 66 %

Opettaja 87 %, 65 %

Sivistysjohto 66 %, 42 %

OPS- koordinaattori 48 %, 28 %

Oppilas, opiskelija 32 %, 28 %

Muu 25 %, 13 %

Kehittämissuosituksat jatkuvat huoltajayhteistyö

”Rehtoreiden ja opettajien yhteisellä vastuulla on edistää koulujen ja oppilaitosten toimintakulttuuria, joka vahvistaa niin opettajien keskinäistä kuin opettajien ja oppijoiden sekä koulun ja kotien välistä arviointiyhteistyötä”

Huoltajien näkemyksiä väitteestä ”Keskustelen lapseni opettajan kanssa arvioinnista”

Melko samaa mieltä:

2. vk: 10%, 9.lk: 23%, 6.lk: 40%, 2.lk:40 %

Täysin eri mieltä:

2.vk: 34 %, 9.lk: 23 %, 6.lk: 40 %, 2.lk:40 %

Huom! Kakkosluokkalaisten huoltajista 47 % oli väitteen kanssa täysin samaa mieltä

Kehittämissuositukset...

Pedagoginen johtajuus arviointikäytännöissä

”Paikallisten toimijoiden tehtävänä on rakentaa hyvän pedagogisen johtajuuden keinoin kouluihin arviointikulttuuria, joka rohkaisee kokeilemaan erilaisia arviointikäytäntöitä”

Arvioinnin kokeilujen mahdollistaminen

Rehtorit ka 4,4; opettajat 4,0

Kannustaminen arvioinnin monipuolisuuteen

Rehtorit ka 4,6

Koulussa annetaan monipuolista palautetta oppilaiden, opettajien ja rehtoreiden kesken

Rehtorit ka 3,6; ka opettajat 3,2

Toimintakulttuuri on koulun henki

Osataan ja voidaan hyvin

Kannustetaan oppilaita osallisuuteen

Oppimisen ilo ja kiireettömyys

Yhdessä tekemisen oivaltaminen

Vahvuuksien esille nostaminen

Epävarmuuden sietäminen

Osaamisen jakaminen

Tulevaisuuden taitojen näkyminen toiminnassa

Toimintakulttuuri rakentuu

Pedagogisesta ajattelusta

Vallitsevasta oppimiskäsityksestä

Koulun käytänteistä

Tapakulttuurista ja asenteista

Johtamisesta

Sidosryhmäyhteistyöstä

Mitä tarkoittaa arviointikulttuuri?

Perusopetuksen OPS2014, luku 6.1 (s.47) perusteiden mukaan arviointikulttuurin keskeisiä piirteitä ovat:

- rohkaiseva ja yrittämään kannustava ilmapiiri
- oppilaiden osallisuutta edistävä, keskusteleva ja vuorovaikutteinen toimintatapa
- oppilaan tukeminen oman oppimisprosessinsa ymmärtämisessä sekä oppilaan edistymisen näkyväksi tekeminen koko oppimisprosessin ajan

OPS luku 6.1

- arvioinnin oikeudenmukaisuus ja eettisyys oppilaan ja opettajan oikeusturvaa edistämässä
- arvioinnin avulla saadun tiedon hyödyntäminen opetuksen ja muun koulutyön suunnittelussa

Huom! LOPS2015 ei määrittele arviointikulttuuria saman tyyppisesti, mutta arviointikulttuurin piirteitä on ripoteltu eri puolille lukion opetussuunnitelman perusteita

Arviointikulttuuri on käsitteenä laaja, sillä

- se kuuluu olennaisesti koulun toimintakulttuuriin
- siihen kuuluu arvot + normit + toimintatavat, joita jaetaan työyhteisössä (Ouakrim- Soivio 2016, 91)
- jotta koulun arviointikulttuuri voidaan määritellä, opettajien ja rehtorin on yhdessä keskusteltava arviointiin liittyvistä periaatteista ja pelisäännöistä, toimintatavoista, normeista, arvioinnin vaikutuksesta toiminnan kehittämiseen ja pohdittava näiden kaikkien vaikutusta opetukseen ja oppimiseen

Arviointikulttuuriin kuuluu keskeisesti

Opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutus (kolme koota: keskustele, kuuntele, katsele)

Kodin ja koulun kanssa tehtävä yhteistyö, tiedottaminen

Opettajan reflektointi opetuksesta ja oppijoiden oppimisesta

Arvioinnin periaatteiden toteutumisen seuranta ja arvioinnin kehittämisen edistäminen (opetuksen järjestäjän tehtävä)

=> Opettajan ja oppilaan, kodin ja koulun sekä koulun ja opetuksen järjestäjän taso

Paikallisesti päätetään

- Mitkä ovat arviointikulttuurin mahdolliset painopisteet?
- Milloin käydään ammatillista keskustelua arvioinnista?
Minne käytännön toimintatapoja kirjataan:
lukuvuosisuunnitelmaan, arvioinnin vuosikelloon, kuinka paljon YS aikaa käytetään arviointikulttuurin kehittämiseen?
- Mitä kirjataan paikalliseen opetussuunnitelmaan, mitä esim. lukuvuosisuunnitelmaan (joustavuus)
- Mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ja vastuut
Rehtori, opettaja, oppija, huoltajat, sidosryhmät

Muutamia toiveita arviointikulttuurin linjauksia helpottamaan

- Kansallinen, selkeämpi linjaus opetuksen/koulutuksen järjestäjille siitä, mitä arviointikulttuurin kuuluu
- Arviointikulttuurin merkityksen avaaminen päättäjille (sivistysjohdon rooli)
- Erilaisille kouluille ja kunnille sopivia valmiita malleja
- Yksi taho huolehtimaan arviointikulttuurin laadusta ja systemaattisesta paikallisesta kehittämisestä

Tukitoimiehdotuksia:

Hyvien käytänteiden jakaminen, verkostoituminen, työpajat, vetoapua pienille kunnille ja kouluille, alueelliset tapaamiset, vuosittaiset seminaarit

Miksi monialaisia oppimiskokonaisuuksia tarvitaan

- Vuoden 2004 OPS aihekokonaisuudet, perusopetuslaki § 14, pulmat toteutuksessa

Eheyttäminen: Oppimispolku läpi yleissivistävän koulun, oppiaineiden välinen yhteistyö ja yhteisten kosketuspintojen löytäminen, opetuksen ja koulukulttuurin yhdentäminen

Vuorovaikutus ympäröivän yhteiskunnan kanssa

Yhteisöllisyys

Oppilaan näkökulma: kokonaisvaltainen asioiden ja ilmiöiden käsittely, tulevaisuusajattelu, vuorovaikutustaidot

Monialaiset oppimiskokonaisuudet opetussuunnitelman perusteiden mukaan

Monialaiset oppimiskokonaisuudet= työvälineitä opetuksen eheyttämiseen ja laaja – alaista osaamista edistämiseen

Faktapainotteisesta opettamisesta kohti taitojen opettamista

MOK ovat tavoitteellisia, suunnitelmallisia ja kestoltaan yhtä teemapäivää pidempiä kokonaisuuksia, joiden toteuttamiseen osallistuu useampia, lähestymistavaltaan erilaisia oppiaineita, kukin vuorollaan.

Kaikkien oppilaiden opintoihin tulee sisältyä vähintään yksi MOK/lukuvuosi. Nyrkkisääntö: oppimiskokoisuus on kestoltaan vähintään oppilaan viikkotuntimäärä

OPS asiaa monialaisista oppimiskokonaisuuksista

MOK rakennetaan osaksi koulutyötä paikallisesti sovittavalla tavalla

Sisällöt ja toteuttamistavat suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa

MOK tarvittava aika ja tuntiresurssi löytyy kussakin kokonaisuudessa mukana olevien oppiaineiden tunneista sekä muista koulutyöhön sisältyvistä tilanteista (päivänavaukset, juhlat, koulun yhteiset tapahtumat, opintokäynnit, retket, ruokailutilanteet, oppimistehtävät

MOK edistää mukana olevien oppiaineiden sekä koulun yleisten kasvatustavoitteiden saavuttamista

1)Tavoite 2) Tulokulma

Käytännön vinkkejä toteutukseen

Kasavuoren koulu, Kauniainen

1. Eheyttämisen ja yhteistyön muodot jalostuvat ajan kanssa
2. Aineenopettajien on tehtävä yhteistyötä
3. Tarvitaan pedagogista rohkeutta heittäytymiseen ja kokeiluun
4. Lukujärjestys
5. Ohjausvastuu jakautuu monelle opettajalle
6. Sopivat luokkatilat
7. Sijaiset
8. Tiedottaminen
9. Koko henkilökunta otetaan huomioon
10. Oppilastuntemus paranee
11. TVT

Vinkit jatkuvat

- 12. Dokumentointi ja arviointi

Dokumentointi jo suunnitteluvaiheesta alkaen

Arviointi toteutetaan yhdessä oppilaiden kanssa:

Mikä sujui hyvin?

Mitä opittiin?

Mitä olisi voitu tehdä toisin?

Kuinka asia voidaan ratkaista tulevaisuudessa?

Mitkä asiat kuormittivat liikaa?

Mitkä toimivat erityisen hyvin?

Sovitaan etukäteen kuka kokoaa dokumentoinnin!

Monialaisten oppimispolku

Esimerkki arviointilomakkeesta

Tälläkin jo pärjää:

Työskentely	1	2	3	4	5	6
Valmis työ	1	2	3			
...tiedon käyttö	1	2	3			

=> Painopiste prosessissa

Työpajatyöskentely

- Suunnitelkaa monialaisen oppimiskokonaisuuden arviointi.

Hyödyntäkää ja muokatkää esiteltyjä malleja, siten että arviointikokonaisuus palvelee sekä opettajaa, oppijaa että koulua/kuntaa.

Esitelkää monialainen oppimiskokonaisuus ja sen arviointi koulutuksen muille osallistujille.

Arvioinnissa esiintyneet pulmat?

Laaja-alainen osaaminen

Taustaa ja kertausta:

Tavoitteet tukevat opetuksen eheyttämistä

Osaamisen kehittäminen edellyttää oppiainerajat ylittävää yhteistyötä

Osaamisen kuvaukset on johdettu valtioneuvoston asetuksesta (422/2012): kasvu ihmisyyteen ja yhteiskunnan jäsenyyteen; tarpeelliset tiedot ja taidot sekä sivistyksen, tasa-arvoisuuden ja elinikäisen oppimisen edistäminen

Perusopetus 2020 raportti (OKM 2010)

21st century skills

Ajattelun taidot

Työskentelyn ja vuorovaikutuksen taidot

Käden ja ilmaisun taidot

Itsetuntemuksen ja vastuullisuuden taidot

Olisivatko nämä riittäneet?

Vakan, esiopetuksen ja perusopetuksen laaja-alaisen osaamisen yhteinen tarkastelu oppimisen polkua vahvistamassa

Laaja -alaisen osaamisen arvioinnissa

Mahdollisuudet

- + antaa tietoa eri sidosryhmille
- + eriyttämisen mahdollisuus
- + oppimisen osatekijöiden huomioiminen
- + tuo esille toimintakulttuurin arvioinnin moniulotteisuuden
- + voidaan käyttää myös yksittäisen oppiaineen arvioinnissa

LOTS = low order skills tai HOTS = high order skills

Kumpaa tavoitellaan?

Laaja – alaisen osaamisen tavoitteiden purkaminen

LI-L7	Tiedot, taidot	Arviointi
L1 Ajattelu ja ...		
L2Kulttuurinen...		
L3Itsestä huolehtiminen..		
L4 Monilukutaito		
L5 TVT osaaminen		
L6Työelämätaidot...		
L7 Osaa		

Taulukon täyttäminen

Vuosiluokkakokonaisuuden ällien tavoitteiden huolellinen tarkastelu

Mitä tavoitteita asetettu tiedoille, mitä taidoille?

Miten ko. tavoitteen arviointi onnistuu?

Mikä näkökulma sopii parhaiten? Ehdotus:

toteava, jatkuva; tuottava, ennakoiva?

Mitä, miksi kysymysten kuljettaminen?

Teoreettista pohdintaa laaja-alaisen osaamisen arvioinnista

- Teoreettisen ja arkitiedot erot (Myllykangas 2003)
- Arvioinnin hyvät käytännöt ja hyvät periaatteet, lokalisaatio, joustavuus, tulevaisuus (Atjonen 2015)
- Monipuolisuus (mitä, miksi, miten, kuka, milloin, missä muodossa (Ouakrim- Soivio 2017)
- Perusopetus 2020
- Agenda 2030
- Oppilaan minäpystyvyys ja kannustavan palautteen merkitys (Hakkarainen 2011, Anttila 2013)

Keskustelu

Hyvän arviointikulttuurin piirteiden yhteinen tarkastelu kaikkien toimijoiden näkökulmasta.

Kuka ja miten huolehditaan siitä, että laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa oppiaineiden arviointia?

Kuinka usein hyvät käytännöt päivitetään?

Miten alueellista yhteistyötä on hyödynnetty?

<http://www.enorssi.fi/arviointijulkaisu/mobile/index.html#p=168>

älliä.fi

Narratiivisuus ja tarinat oppimisen arviointiin osallistajana

- tarinoiden välityksellä ilmennetään tapahtumia ja henkilöitä
- narratiivisuus ja sosiokonstruktivismi yhdistetään läheisesti toisiinsa
- juonellinen tarina, jolla vahva todentuntu -> lukija kokee tarinan todellisuuden simulaationa, avautuu uusi ymmärrys tuttuun tilanteeseen
- oppilas löytää tarinoista itsensä ja/tai luokkatoverinsa, samaistuu tarinaan sekä oivaltaa tarinat itsearviointin välineenä

(Hannu L.T. Heikkinen, 2000)

Tarinat arvioinnissa

Työstetään tarina tai tarinoita

- tarina, joka toimisi yhtenä vaihtoehtona itsearvioinnille
- työskentelytaitojen arvioinnille
- laaja-alaisen osaamisen arvioinnille
- monialaisten oppimiskokonaisuuksien arvioinnille

Tarinassa ikään kuin reflektoidaan mennyt oppimiskokemus, kirjataan tapahtuma tai prosessi, nostetaan esille plussat ja miinukset, annetaan arvosana

Pari sanaa OPS perusteet

luku 6, uudistaminen

- Kevät 2019: valmistelutyö
- Kesä 2019: ohjausryhmän käsittely
- Syksy 2019: verkkokommentointi ja lausunnot
- Marras-joulukuu 2019: luvun viimeistely
- Julkaisu vuoden 2019 lopussa
- Kevät 2020: paikallinen prosessi (koulutus, ohjaus, tukimateriaali)
- 1.8.2020 kouluissa

Päätötarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7 ja 9 aikatauluasiaa

- Kevät ja kesä 2019: kriteerityöpajat oppiaineryhmittäin
- Syksy 2019: ohjausryhmän kokoukset, kriteerien käytettävyyden ja toimivuuden arviointi (suomen kieli ja kirjallisuus, svenska och litteratur, MA, A-englanti, yhteiskuntaoppi, kotitalous).

Karvi toteuttaa yhteistyössä OPH:n kanssa

- Arvosanojen jatkumo 5 -7- 9

Kriteerit jatkoa

- Kevät 2020: täsmennykset luonnoksiin
- Syksy 2020: verkkokommentointi ja lausunnot
- Loppusyksy 2020: viimeistely palautteen pohjalta
- 31.12.2020 julkaisu
- Kevät 2021: paikallinen hyväksymisprosessi , koulutus, toimeenpanon tuki
- Elokuu 2021 kriteerit käyttöön, päättöarvosanat kevät 2022

Paikallisen OPS toimivuuden arviointi

Arvioinnin keskiössä:

1)Tavoitteet

2) Sisällöt

3) Tuntijako

4) Laaja-alainen osaaminen

5) Oppimisen arviointi

+++ tärkeä kehittämiskohde, tulee parantaa ja kehittää

++ toimii hyvin, ei kaipaa kehittämistä, hyvä keskustella

+ toimii oikein hyvin, ei kaipaa kehittämistä, ei kaipaa keskustelua

Vuosiluokkakokonaisuudet 1-6, paikallisen opetussuunnitelman arviointiprosessi Paraisilla

Syksy 2018:

Kevät 2019:

Kesä 2019

Syksy 2019

Vuosiluokat 7-9: sama prosessi

On hyvä muistaa, että

- Tarvitaan monenlaista arviointia, ei ole olemassa joko/tai asetelmaa
- Arvioinnin keskiössä on aina tavoitteet
- Arviointi rakentuu oppimiskäsitykselle
- Normit ohjaavat arviointia
- Arvioinnista tulee käydä ammatillista keskustelua säännöllisesti

SITÄ ARVIOIN, MITÄ ARVOSTAN!

Opettajuus, taidot, yhteistyö